

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania A. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W.
z udziałem zainteresowanej E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ustalenie podstawy wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26
listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od A.K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset)
zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 21 maja 2019 r. zmienił częściowo wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 10 lipca 2018 r. i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. z dnia 2 stycznia 2014 r. i ustalił, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) A. K. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek E. Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wynosi od maja 2009 r. - 3081,48 zł, w przeliczeniu na jeden miesiąc, oddalając dalej idącą apelację odwołującą się A. K.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w części oddalającej apelację i zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, to jest:

1. art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na zupełnym pominięciu wskazania podstawy prawnej zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia - w tym zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny: zmienił zaskarżony wyrok, uznał, iż podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w odniesieniu do A.K. jest kwota 3.081,48 zł, i niewyjaśnienie jaka podstawa prawa materialnego stanowiła materialną legitymację do zmiany podstawy wymiaru składek w odniesieniu do skarżącej i jaka podstawa prawna stanowiła podstawę do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 3.081,48 zł;

2. art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na zupełnym pominięciu wskazania dowodów zgromadzonych w toku postępowania w obu instancjach, które stanowiły podstawę dla uznania, iż apelacja odwołującej jest co do zasady uzasadniona, a jednocześnie do ustalenia, że w odniesieniu do skarżącej adekwatną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne była kwota 3.081,48 zł;

3. art. 378 § 1 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy polegające na nierozpoznanie wszystkich zarzutów postawionych wyrokowi Sądu pierwszej instancji przez apelującą, to jest: naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. - dotyczącego błędnego ustalenia przez Sąd pierwszej instancji okresów, w których A. K. była niezdolna do świadczenia pracy, a w których świadczyła pracę (pkt 3 ppkt 1) lit. g apelacji), naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. - dotyczącego pominięcia przez Sąd pierwszej instancji nieprawidłowości i rozbieżności w decyzji ZUS-u z dnia 2 stycznia 2014 r. w zakresie okresów wypłacania A. K. zasiłku chorobowego (pkt 3 ppkt 1) lit. h apelacji), podczas gdy Sąd drugiej instancji zobowiązany jest rozpoznać sprawę w granicach apelacji, tj. rozpoznać wszystkie zarzuty postawione przez skarżącego w apelacji, czego Sąd Apelacyjny zaniechał poprzez pominięcie rozpoznania powyższych zarzutów.

Skargę oparto również na naruszeniu prawa materialnego, to jest:

1) art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez niewłaściwe

zastosowanie do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego i w konsekwencji przyjęcie, że postanowienia umowy o pracę z dnia 1 maja 2009 r. regulujące wysokość wynagrodzenia A. K. są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i z tej przyczyny nieważne, pomimo zupełnego pominięcia ustalenia rynkowej stawki wynagrodzenia za pracę o tożsamym co świadczona przez A. K. rodzaju przez osobę o tożsamym co A. K. wykształceniu i doświadczeniu zawodowym;

2) art. 353¹ k.c. w związku z art. 300 k.p., przez nieuzasadnione niezastosowanie w odniesieniu do dotyczących wynagrodzenia postanowień umowy o pracę z dnia 1 maja 2009 r. łączącej A. K. z E. sp. z o.o. i przez to uznanie, iż przedmiotowa umowa o pracę w tym zakresie nie podlega zasadzie swobody umów;

3) art. 13 k.p. w związku z art. 78 § 1 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego i w konsekwencji przyjęcie, że wynagrodzenie za pracę A. K. zastrzeżone w umowie o pracę z dnia 1 maja 2009 r. nie odpowiada „rozmiarowi” świadczonej pracy, pomimo ustalenia, iż odwołująca się posiada wykształcenie wyższe i podyplomowe, doświadczenie zawodowe i wykonywała „prace koncepcyjne”, co wskazuje na wysokie wymagania dla świadczenia tego rodzaju pracy, posiadanie przez A. K. odpowiednich kwalifikacji do świadczenia tej pracy oraz wysoką jakością świadczonej pracy.

Skarżąca, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazała na występowanie istotnych zagadnień prawnych, tj. na konieczność wyjaśnienia:

1) czy istnieje materialnoprawna legitymacja do ustalenia przez Sąd wysokości podstawy wymiaru składek, a jeżeli tak to jaka?;

2) czy istnieje materialnoprawna podstawa, z której wynikałaby wysokość podstawy wymiaru składek, która to wysokość byłaby adekwatna w danym, indywidualnym przypadku, a jeżeli tak to jaka?;

3) jakie - w przypadku ustalenia nieważności części umowy o pracę w zakresie wysokości wynagrodzenia - są przesłanki ustalenia „ekwiwalentnego” wynagrodzenia za pracę oraz w oparciu o jakie środki dowodowe powinno nastąpić ustalenie „ekwiwalentnego” wynagrodzenia za pracę?

Według skarżącej, procedowanie Sądu pierwszej i drugiej instancji w

niniejszej sprawie w zakresie ustalenia podstawy wymiaru składek cechowało się zupełną dowolnością. Ani Sąd Okręgowy, ani Sąd Apelacyjny przy poczynionym ustaleniu podstawy wymiaru składek nie wskazał ani podstawy materialnej, ani środków dowodowych, które doprowadziły Sąd do ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek w indywidualnej i konkretnej sprawie. Odwołanie się do wysokości minimalnego wynagrodzenia (Sąd Okręgowy) bądź przeciętnego (Sąd Apelacyjny) jawi się jako arbitralne i oderwane od konkretnej sprawy i cech danego konkretnego stosunku pracy. Nie sposób bowiem uznać, iż prawidłowe jest takie procedowanie Sądów, które opierają ustalenia w konkretnej sprawie nie o indywidualne przesłanki ustalone w danej sprawie co do danego pracownika i pracodawcy (wymienione w art. 78 § 1 k.p.), a odnoszące się do ustawowo określonego minimalnego wynagrodzenia czy też danych wynikających z Komunikatów Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Obie te wartości bowiem nie mają żadnego bezpośredniego przełożenia i wpływu na określenie ekwiwalentnego wynagrodzenia należnego ani A.K. (w tej sprawie), ani wynagrodzenia należnego każdemu innemu hipotetycznemu pracownikowi zatrudnionemu na hipotetycznym stanowisku u hipotetycznego pracodawcy. Dlatego też - w kontekście podniesionych powyżej argumentów - istnieje konieczność wyjaśnienia istotnego zagadnienia prawnego w postaci wskazania tak podstawy materialnoprawnej uprawniającej Sąd do ustalania wysokości podstawy wymiaru składek, jak i środków dowodowych, które do takiego ustalenia powinny doprowadzić Sąd orzekający w sprawie.

Ponadto skarżąca podkreśliła, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny dopuścił się naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez całkowite zaniechanie wskazania podstawy materialnoprawnej wydanego wyroku oraz odniesienia się do materiału dowodowego zgromadzonego w toku dwóch instancji, co uniemożliwia odtworzenie toku myślowego Sądu i w konsekwencji czyni niemożliwym poddanie stanowiska Sądu drugiej instancji ocenie kasacyjnej.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o jej odrzucenie, ewentualnie wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania – o jej oddalenie oraz o zasądzenie od

odwołującej się na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw

kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecnictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Istotnym zagadnieniem prawnym jest problem jurydyczny, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do

rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51). Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednorodność dotyczy. Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Innymi słowy, zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter ściśle jurydyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz służyć wyjaśnieniu prawa, a nie ocenie ich subsumcji pod określoną normę prawną (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2017 r., I CSK 555/16, LEX nr 2255332). Nie może więc mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych

elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 600/14, Legalis nr 1231914).

Przedmiotowa skarga nie spełnia tych warunków, skarżąca bowiem ograniczyła się do postawienia przytoczonych wyżej pytań, a dalszy wywód nie zawiera argumentów prawnych wykazujących na możliwość różnorodnej oceny przedstawianego (lakonicznie) problemu.

Dodać też trzeba, że istnieje judykatura odnosząca się do kwestionowania wysokości ustalonego przez strony wynagrodzenia za pracę i negocjowania w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266) przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, iż zostało ono wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zawartej z zamiarem obejścia prawa (art. 58 k.c.). W uzasadnieniu uchwały z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05 (OSNP 2005 nr 21, poz. 338) Sąd Najwyższy zauważył, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to skutki doniosłe, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana również z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy (art. 13 k.p.) - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny; w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje bowiem znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych. Względność zasady godziwego wynagrodzenia, wyrażająca się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej, nie powinna zresztą budzić wątpliwości. W związku z tym nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w

ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, można przypisać - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń z tego ubezpieczenia. Należy pamiętać, że alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidarności społecznej wymagają, żeby płaca - stanowiąca podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Zapoczątkowana powołaną uchwałą linia orzecznictwa była następnie kontynuowana w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego (wyroki z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 191; z dnia 9 sierpnia 2005 r., III UK 89/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 192; z dnia 6 lutego 2006 r., III UK 156/05, LEX nr 27254; z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 26/07, LexPolonica nr 8159513; z dnia 19 września 2007 r., III UK 30/07, LexPolonica nr 1587119; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 98/07, LEX nr 459239; z dnia 22 kwietnia 2008 r., II UK 215/07 LEX nr 448853; z dnia 12 lutego 2009 r., III UK 70/08, LEX nr 725061; z dnia 19 maja 2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047; z dnia 5 czerwca 2009 r., I UK 19/09, LEX nr 515697; z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 302/13, LEX nr 1503234).

Ponadto w orzecznictwie wskazano również, że wzorzec godziwego wynagrodzenia, który czyni zadość ekwiwalentności zarobków do rodzaju i charakteru świadczonej pracy oraz posiadanych przez pracownika doświadczenia i kwalifikacji zawodowych, będzie uwzględniał między innymi takie czynniki, jak: siatka wynagrodzeń obowiązująca w zakładzie pracy; średni poziom wynagrodzeń za taki sam lub podobny charakter świadczonej pracy w danej branży; wykształcenie; zakres obowiązków; odpowiedzialność materialna oraz dyspozycyjność (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 302/13, LEX nr 1503234; z dnia 14 grudnia 2017 r., II UK 645/16, LEX nr 2473788). Zatem również i z tego względu nie występują w sprawie istotne zagadnienia prawne, skoro przedstawiana kwestia została już rozstrzygnięta w orzeczeniach Sądu Najwyższego. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest bowiem zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w

orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS - wkładka z 2003 r. Nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Podkreślić przy tym należy, że naruszenie przepisów postępowania podlega ocenie kasacyjnej uwzględniającej treść art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., który za uzasadnioną podstawę kasacyjną uznaje tylko takie naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalilo się stanowisko, że uzasadnienie wyroku, które wyjaśnia przyczyny, z powodu których orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (a w stosunku do orzeczenia sądu drugiej instancji – art. 328 § 2 k.p.c. w

związku z art. 391 § 1 k.p.c.) może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. między innymi wyroki z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352 oraz z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, LEX nr 2009730; z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420, a także postanowienia z dnia 20 lutego 2003 r., II CKN 1138/00, LEX nr 78271 oraz z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CKN 1368/00, LEX nr 54382). Takiego zarzutu nie można postawić Sądowi drugiej instancji, gdyż wyjaśnił on motywy swojego rozstrzygnięcia w sposób poddający się kontroli kasacyjnej. Uznał, że zawarte w umowie o pracę postanowienie dotyczące wynagrodzenia było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i trafnie Sąd pierwszej instancji uznał je za nieważne. Zatem nie budzi wątpliwości zastosowana podstawa materialnoprawna – art. 58 § 2 k.c. (mimo zawartej w uzasadnieniu niedokładności polegającej na niewskazaniu paragrafu tego przepisu). Również nie budzi zastrzeżeń wywiązanie się Sądu drugiej instancji z obowiązku wynikającego z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w zakresie oceny dowodów i dokonanych na jej podstawie ustaleń faktycznych co do rażąco niewspółmiernie wysokiego wynagrodzenia (w kwocie 8000 złotych brutto wynagrodzenia zasadniczego i 6000 złotych brutto premii) w zestawieniu z ilością świadczonej pracy, biorąc pod uwagę niemożliwość świadczenia przez odwołującą się pracy w umówionym wymiarze czasu pracy ($\frac{1}{2}$ etatu) – wobec jednoczesnego zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy w Towarzystwie Ubezpieczeń (...) S.A. W tym kontekście należy przypomnieć, że w judykaturze przyjmuje się, że jeżeli sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, której dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W takim wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione i traktuje

ustalenia pierwszoinstancyjne jako własne (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 r., I CSK 72/12, LEX nr 1215604; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r., II PK 284/13, LEX nr 1590288). Sąd Najwyższy uznaje, że z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika oczywiście konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2009 r., I PK 38/09, LEX nr 523541, z dnia 24 marca 2010 r., V CSK 296/09, M. Pr. Bank. 2012, nr 4, s. 19; z dnia 26 kwietnia 2012 r., III CSK 300/11, OSNC 2012 nr 12, poz. 144; z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, LEX nr 1545029; z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, LEX nr 1545029).

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265) oraz art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.